

2-TOM, 6-SON

XALQARO VALYUTA VA KREDIT MUNOSABATLARI

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Jurayeva Munisa Rahmatovna

e-mail: munisajurayeva1204@gmail.com Tel:+998915844805

Annotasiya: Ushbu maqolada xalqaro valyuta va kredit munosabatlari haqida qisqacha ma'lumotlar berib o'tilgan. Asosan buyerda valyuta kursi, global bog'liqliklar va kredit olish tartib-qoidalari haqida ham so'z yuritiladi.

Аннотация: В данной статье представлены краткие сведения о международных валютно-кредитных отношениях. В основном покупатель также рассказывает о курсе валют, глобальных отношениях и процедурах кредитования

Annotation: This article provides brief information about international currency and credit relations. Mainly, it also talks about exchange rate, global dependencies and loan procedures.

Kalit so'zlar: Xalqaro valyuta, kredit, pul mablag'lari, global bog'liqliklar

Ключевые слова: Международная валюта, кредит, фонды, глобальные отношения

Key words: International currency, credit, funds, global relationships

Kirish: Hozirgi vaqtda mamlakatimiz ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti iqtisodiyotni modernizatsiyalash, ishlab chiqarishda tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish, iqtisodiyot tarmoqlarida zamonaviy texnika-texnologiyalarni joriy qilish va shu asosda raqobatbardoshlikka erishish, jahon bozorlaridan mustahkam o'rin egallash, mamlakatimizning eksport salohiyatini oshirish kabi vazifalarni amalga oshirish bilan bevosita bog'liq. Mazkur masalalarni ijobiy hal qilishda mamlakatning xalqaro valyuta-kredit munosabatlaridagi ishtiroki muhim o'rin tutadi.

Xalqarovalyuta-kredit munosabatlari -bozor iqtisodiyotining tarkibiy qismi va eng murakkab jarayonlaridan biridir. Ko'pchilik omillar ta'sirida xalqarovalyuta-kredit munosabatlari murakkablashib bordi va zamonaviy sharoitda o'zining o'ta barqarorsizligi bilan xususiyatlidir. Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari jahon iqtisodiyotining muhim jihati bo'lib, savdo, sarmoya va iqtisodiy rivojlanishni shakllantiradi. Mana bir parchalanish:

Xalqaro valyuta munosabatlari:

2-TOM, 6-SON

Valyuta kurslari: talab va taklifning bozor kuchlari bilan belgilanadigan bir valyutaning boshqasiga nisbatan qiymati. Valyuta kurslarining o'zgarishi import va eksport xarajatlariga ta'sir qiladi, savdo shakllariga ta'sir qiladi.

Zaxira valyutalari: Markaziy banklar tomonidan xalqaro operatsiyalar uchun zaxira sifatida saqlanadigan valyutalar. AQSh dollari asosiy zahira valyutasi, undan keyin evro va yapon iyenasi.

Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (XVJ): Jahon valyuta hamkorligi, moliyaviy barqarorlik va iqtisodiy o'sishga yordam beruvchi xalqaro tashkilot. XVJ moliyaviy qiyinchiliklarga duch kelgan mamlakatlarga kreditlar va texnik yordam beradi va global valyuta kurslarini boshqarishda rol o'ynaydi.

Maxsus qarz olish huquqlari (SDRs): XVJ tomonidan yaratilgan xalqaro zaxira aktivi. SDRlar mavjud zahira valyutalariga qo'shimcha sifatida ishlatiladi va valyuta kurslarini barqarorlashtirishga yordam beradi.

Xalqaro kredit munosabatlari: Xalqaro kreditlash: xorijiy qarz oluvchilarga kreditlar beradigan banklar va moliya institutlari, savdo, investitsiya va rivojlanish loyihalariga yordam beradi.

Xalqaro obligatsiyalar bozorlari: mamlakatlar va kompaniyalar xalqaro investorlardan kapital jalb qilish uchun obligatsiyalar chiqaradigan bozorlar.

Xalqaro moliya institutlari: Jahon banki, Yevropa investitsiya banki va Osiyo taraqqiyot banki kabi institutlar rivojlanayotgan mamlakatlarga infratuzilma loyihalari, qashshoqlikni kamaytirish va iqtisodiy o'sish uchun kreditlar va grantlar beradi.

Moliyaviy barqarorlik: Jahon moliya tizimining barqarorligi xalqaro kredit oqimlarining silliq bo'lishi uchun juda muhimdir. Moliyaviy barqarorlik kengashi (FSB) kabi xalqaro institutlar moliyaviy barqarorlik uchun xavflarni aniqlash va kamaytirish uchun ishlaydi.

Asosiy mulohazalar

Global o'zaro bog'liqlik: Xalqaro valyuta va kredit munosabatlari jahon iqtisodiyotining o'zaro bog'liqligini ta'kidlaydi.

Risklarni boshqarish: Valyuta kurslarining o'zgarishi, kredit defoltrlari va moliyaviy inqirozlar xalqaro moliyaviy operatsiyalarga xos bo'lgan xavflardir.

Tartibga solish va nazorat: Jahon moliyaviy bozorlarida barqarorlik va shaffoflikni ta'minlash uchun xalqaro me'yoriy-huquqiy bazalar zarur.

Rivojlanayotgan bozorlar: Rivojlanayotgan mamlakatlar xalqaro moliya bozorlarida tobora muhim rol o'ynab, imkoniyatlar va muammolarni taqdim etmoqda.

2-TOM, 6-SON

Xalqaro valyuta va kredit munosabatlarini tushunish korxonalar, investorlar, siyosatchilar va global iqtisodiy faoliyat bilan shug'ullanuvchi har bir kishi uchun juda muhimdir. O'zbekistonning jahonhamjamiyatiga asta-sekin integratsiyalashuvi, Xalqaro Valyuta Fondi hamda Xalqaro Taraqqiyot va Tiklanish Bankiga a'zo bo'lib kirishi jahonning valyuta, kredit, qimmatli qog'ozlar hamda oltin bozorlarida o'zini tutishning umumqabul qilingan zamonaviy kodeksini bilishni talab etadi. "Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari" kursida ushbu munosabatlarning iqtisodiy kategoriyalari, rivojlanish qonuniyatlari, asosiy tamoyillari va tashkil etish shakllari o'rganiladi. Xalqaro hisob-kitoblarda asosan milliy valyutalarning ishlatilishi ulardan foydalanish samaradorligini kurs tebranishlari hamda ushbu valyutalar emitentlari bo'lmish mamlakatlarning iqtisodiy va valyuta siyosatiga bog'liqligini kuchaytiradi. Xalqaro hisob-kitoblarning holati bir qator omillarga bog'liqdir: mamlakatlar o'rtasidagi iqtisodiy va siyosiy

munosabatlar; valyuta qonunchiligi; xalqaro savdo qoidalarini hamda udumlari; bank amaliyotlari; tashqi savdo kontraktlari va kredit bitimlarining shartlari. Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, xalqaro moliya

munosabatlaridagi xalqaro hisob-kitob operatsiyalariga xos bo'lgan quyidagi xususiyatlarni ajratib ko'rsatish mumkin:

1. Xalqaro hisob-kitoblar tashqi iqtisodiy faoliyat subyektlarining to'lov hujjatlarini rasmiylashtirish, jo'natish va to'lash bilan bog'liq o'zaro munosabatlarini aks ettiradi.

2. Xalqaro hisob-kitoblar hujjatli xarakterga ega. Ya'ni, ular "hujjatlarga qarshi" yoki "akseptga qarshi" deb nomlanuvchi shartlar asosida amalga oshiriladi. "Hujjatlarga qarshi" deb nomlanuvchi to'lov shartiga asosan to'lov amalga oshirilgandan keyingina importyorga hujjatlar beriladi. Ikkinchi shartda esa, tijorat vekseli akseptlangandan so'nggina hujjatlar importyorga beriladi.

3. Xalqaro hisob-kitoblar xalqaro qoidalar asosida amalga oshiriladi.

Xalqaro savdo palatasi tomonidan 1930-1932-yillarda ishlab chiqilgan "Hujjatlashtirilgan akkreditivlar bo'yicha unifikatsiyalashgan qoidalar", "Inkasso bo'yicha unifikatsiyalashgan qoidalar" bu boradagi asosiy xalqaro qoidalar hisoblanadi.

XULOSA :

Mamlakat eksportining ayrim moddalariga nisbatan xorijiy talabning elastikligi 1 dan past bo'lsa u holda, xorijiy valyutalar taklifi egri chizig'i ijobiy bukilishga ega bo'ladi. Ya'ni chapdan o'ngga tomon yuqoriga qarab harakatlanadi. Bunday sharoitda talab qilinadigan tovarlarning hajmi, ya'ni unga bo'lgan talab, tovarlar bahosining pasayishi sharoitida, o'sishi kerak. Ammo foizli nisbatda tovarlar hajmining o'sish sur'ati baholarning o'sish sur'atidan past bo'ladi.

2-TOM, 6-SON

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Wikipedia
2. <https://ebook.tsue.uz/public/ebooks/xalqaro-valyuta-kredit-munosabatlari>
3. A.O'lmasov, A.Vahobov Iqtisodiyot nazariyasi kitobi
4. J.X. ATANIYAZOV N.X. JUM AYEYEV E.D. ALIM ARDONOV Xalqaro valyuta va kredit munosabatlari kitobi

